Warszawa.
Dn. 6 Kwietnia 1928 r.

Województwo Warszawskie

Nr. 4.
Rok IX.

Numer nadzwyczajny.

DZIENNIK WOJEWÓDZKI

Adres Redakcji i Administracji: Warszawski Urząd Wojewódzki, Warszawa, Al. Ujazdowska 5.
Telefon redakcji: 243-35, administracji: 243-32. Konto czekowe w P. K. O.: Nr. 30-177.

Prenumerata roczna 20 zł.

Cena jednego egzemplarza 90 gr. Wychodzi ostatniego dnia każdego miesiąca.

Numer niniejszy jest poświęcony w szczególności sprawie akcji pożyczkowo-oszczędnościowej i organizacji powiatowych, miejskich i gminnych kas oszczędności.

52.

Okólnik Wojewody Warszawskiego do Pp. Przewodniczących Wydziałów Powiatowych na terenie Województwa Warszawskiego w sprawie organizacji akcji pożyczkowo-oszczędnościowej.

Pomyślny rozwój życia gospodarczego Rzeczypospolitej stanowi jedno z najważniejszych zagadnień chwili obecnej, nad rozwiązaniem którego pracuje Rząd obecny. Przywiązując specjalną uwagę do rozwoju produkcji rolnej oraz popierając drobny przemysł i rzemiosła, czynniki rządowe zdają sobie sprawę, że postęp w tej dziedzinie ściśle się uzależnia od możności uzyskania taniego kredytu.

Jedynem zaś źródłem taniego kredytu jak wiemy obecnie jest Państwo. Dlatego też Rząd jeszcze w ubiegłym roku kilkakrotnie zwiększył kapitały zakładowe Państwowych Banków.

Celem zwiększenia kapitałów obrotowych wymienionych wyżej banków została zaciągnięta pożyczka amerykańska.

W ten sposób stworzone zostały mocne podstawy dla rozwoju życia gospodarczego.

Zadanie jednak nie byłoby wykonane, gdyby nie zostały stworzone drobne instytucje kredytowe, mające za zadanie racjonalne rozprowadzenie posiadanych kapitałów wśród drobnych rolników, przemysłowców i rzemieślników.

Samorządy, którym z natury rzeczy przypada w udziale wykonanie szczegółowych programów gospodarczych, winny niezwłocznie powołać do życia te właśnie drobne instytucje kredytowe, a mianowicie powiatowe i miejskie komunalne kasy oszczędności oraz gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe. Szeroka sieć tych kas, dobrze znających miejscowe warunki, da po pierwsze zasługującym organizacjom i jednostkom możność uzyskania taniego kredytu, po drugie pozwoli powiększyć źródła kredytowe przez oszczędności, które nagromadzą kasy.

Niestety, należy stwierdzić, że pomimo upływu około trzech lat od wydania zarządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o likwidacji przedwojennych i zakładaniu nowych kas pożyczkowo-oszczędnościowych kwestja organizacji instytucyj drobnego kredytu na wsi, jakkolwiek w tym względzie zazna-

czył się pewien postęp, to jednak nie przybrała jeszcze należytych rozmiarów.

Przy bliższem badaniu danych statystycznych za ubiegłe 3 lata zauważyłem, że dotychczas istnieją jeszcze gminy, które nie mają na swoim terenie żadnej instytucji kredytowej, a większość gmin, chociaż posiada je, czy to w formie gminnych kas poż. oszczędnościowych, czy też w formie Kas spółdz. Stefczyka, to jednak te kasy znajdują się dopiero w pierwotnym stadjum organizacji, gdyż o ile chodzi o gminne kasy, jedynie zapadły uchwały o założeniu kas i zostały zatwierdzone przez Wydziały Powiatowe. Praktyka jednak wykazała, że od takiego zatwierdzenia uchwały przez Wydziały Powiatowe do faktycznego uruchomienia kasy jest często bardzo daleko, o czem świadczy fakt, że niektóre kasy założone jeszcze w 1925 r. dotychczas nie zostały uruchomione, a z ogólnej liczby 106 założonych do 1.I. 1928 gm. kas pożyczkowo-oszczędnościowych 39 kas czyli 38% było nieuruchomionych do tegoż dnia. Jako przyczyna nieuruchomienia powoływany jest najczęściej brak kapitału zakładowego, niemożność zebrania tegoż z powodu deficytowego stanu budżetów gminnych, ubóstwa ludności w odnośnych gminach i przeciążenia jej podatkami. Przytoczone wyżej argumenta nie są przekonywającemi, gdyż właśnie w gminach z najbiedniejszą ludnością, a więc najbardziej potrzebującą taniego kredytu, potrzeba organizacji kas jest najpilniejszą. Uboga ludność pozbawiona możności korzystania z taniego kredytu, udzielanego przez kasy gminne lub spółdzielcze, zadłuża się u lichwiarzy i płaci odsetki od 4% do 10% miesięcznie czyli do 120% rocznie zamiast normalnych 12% w stosunku rocznym.

Z tego wynika, że nieuruchomienie kas gminnych w szeregu gmin, a nawet w całych powiatach oraz niezałożenie komunalnych Kas Oszczędności było spowodowane brakiem należytego zrozumienia i niedoceniania tych kwestji przez Sejmiki, Wydziały Powiatowe, Inspektorów Samorządu Gminnego, Zgromadzenia i Rady Gminne.

Temu niezrozumieniu, a często karygodnemu zaniedbywaniu tych, tak bardzo żywotnych, kwestji musi być niezwłocznie położony kres. Działacze samorządowi i organa związków samorządowych, które nie zrozumieją, że kwestja organizacji gminnych i powiatowych kas musi być załatwioną natychmiast, zapoznają, mojem zdaniem, bardzo żywotne interesy ubogiej ludności, a tem samem działają na jej szkodę i muszą jaknajprędzej zejść z tej błędnej drogi, gdyż tego wymaga interes ogólny. Zrozumienie tych rzeczy jest wymagane od szerokich mas ludności wiejskiej, nie mówiąc już o organach Związków Samorządowych.

Dążeniem wszystkich powinno być, ażeby do dn. 1.VII - 1928 r. na terenie Województwa Warsz. nie było ani jednego Sejmiku, któryby nie posiadał Kom. Kasy Oszcz. i ani jednej gminy, którąby nie miała dobrze zorganizowanej i dobrze prosperującej kasy gminnej lub spółdzielczej. Szerokie masy ludności winne czerpać swój kredyt z tego właśnie źródła.

Celem rozwinięcia powyższej akcji Urząd Wojewódzki zorganizował łącznie z Państwowym Bankiem Rolnym, Kursa dla Kierowników gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych w Skierniewicach dla 9-ciu powiatów podstołecznych, który obesłany był przez 113 słuchaczów.

Przewidywane jest zorganizowanie jeszcze 2-ch takich kursów dla pozostałych powiatów, z których najbliższy ma być urządzony w maju r.b. w Płocku.

Obecnie, mając na celu ułatwienie organizacji gmin. i pow. kas poż. oszczędn. wydaję niniejsze wskazówki, zawierające wszystkie dane, dotyczące organizacji, normalnego rozwoju i działalności gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych, powiatowych komunalnych kas oszczędności oraz kas spółdzielczych (Stefczyka).

Usuwając w ten sposób wszelkie trudności organizacyjne dalsza bezczynność w tej dziedzinie ciał samorządowych, jak również tych pracowników samorządowych, którzy ponoszą odpowiedzialność za całokształt życia samorządowego w gminie, czy też w powiecie — dalej tolerowaną nie będzie i pociągnie za sobą odpowiednie konsekwencje,

We wszystkich wypadkach napotykanych trudności, czy też wątpliwości należy zwracać się do Wydziału Samorządowego Województwa, który udzieli wszelkich potrzebnych informacji.

Organizacja kas gminnych i spółdzielczych we wszystkich gminach, które ich nie posiadają.

Z przedłożonych mi sprawozdań z działalności organów drobnego kredytu za pierwsze półrocze b. u. wynika, że następujące gminy nie posiadają ani spółdzielczych ni też gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych, mianowicie w powiecie:

I. **Błońskim** gminy: 1) Letnisko Milanówek, 2) Pass i 3) Żyrardów.

II. **Ciechanowskim** gminy: 1) Nużewo i 2) Opinogóra.

III. **Grójeckim** gminy: 1) Bielsk, 2) Czersk, 3) Drwalew, 4) Jazgarzew, 5) Komorniki, 6) Konary, 7) Konie, 8) Lipie, 9) Nowa Wieś, 10) Promna i 11) Wągrodno.

IV. **Gostynińskim** gminy: 1) Czermno, 2) Dobrzyków, 3) Duninów, 4) Lucień, 5) Łąck, 6) Pacyna, 6) Rataje, 8) Skrzany i 9) Szczawin.

V. **Kutnowskim** gminy: 1) Błonie, 2) Dąbrowice, 3) Krośniewice, 4) Kutno, 5) Łanięta, 6) Oporów, 7) Rdutów, 8) Sójki i 9) Wojszyce.

VI. **Lipnowskim** gminy: 1) Bobrowniki, 2) Chalin, 3) Czarne, 4) Kłokock, 5) Nowogród, 6) Olbrowo, 7) Oleszno, 8) Ossówka i 9) Skępe,

VII. **Łowickim** gminy: 1) Bąków, 2) Kompina, 3) Lubianków, 4) Łyszkowice, 5) Nieborów i 6) Kiernozia.

VIII. **Makowskim** gminy: 1) Perzanowo, 2) Płoniany, 3) Sielc i 4) Smrock.

IX. **Mińskim** gminy: 1) Dębe Wielkie, 2) Glinżanka i 3) Mińsk.

X. **Mławskim** gminy: 1) Dębsk, 2) Kosiny, 3) Ratowo, 4) Rozwozin, 5) Słupsk, 6) Szczepkowo, i 7) Unierzyż.

XI. **Nieszawskim** gminy: 1) Boguszyce, 2) Bytoń, 3) Czamań, 4) Piotrków, 5) Raciążek, 6) Radziejów, 7) Ruszkowo i 8) Służewo.

XII. **Płockim** gminy; 1) Bielino, 2) Brudzień 3) Łubki, 4) Mąkolin, 5) Rębowo i 6) Zągoty.

XIII. **Płońskim** gminy: 1) Błędówko, 2) Modzele, 3) Naruszewo, 4) Sarbiewo, 5) Sielec, 6) Sochocin, 7) Strożęcin, 8) Szumlin, 9) Wójty-Zamoście, 10) Wychodźc i 11) Załuski.

XIV. **Przasnyskim** gminy: 1) Baranowo, 2) Chojnowo, 3) Duczymin, 4) Jednorożec, 5) Karwacz, 6) Krzynowłoga Wielka i 7) Zaręby.

XV. **Pułtuskim** gminy: 1) Kleszewo, 2) Obryte i 3) Somianka.

XVI. **Rawskim** gminy: 1) Biała Rawska, 2) Góra i 3) Stara Wieś.

XVII. **Rypińskim** gminy: 1) Chrostkowo, 2) Płonne, 3) Pręczki, 4) Rogowo, 5) Starorypin, 6) Szczutowo i 7) Zale.

XVIII. **Sierpeckim** gminy: 1) Borkowo, 2) Gradzanowo, 3) Gutkowo, 4) Kosemin i 5) Gójsk.

XIX. **Skierniewickim** gminy: 1) Głuchów, 2) Korabiewice i 3) Skierniewka.

XX. **Sochaczewskim** gminy: 1) Chodaków, 2) Głusk, 3) Kampinos, 4) Młodzieszyn i 5) Rybno.

XXI. **Warszawskim** gminy: 1) Blizne, 2) Brudno, 3) Falenica, 4) Falenty, 5) Góra, 6) Jabłonna, 7) Jeziorna, 8) Konstancin-Skolimów, 9) Marki, 10) Nieporęt, 11) Nowo-Iwiczna, 12) Okuniew, 13) Ożarów, 14) Pomiechowo, 15) Skorosze, 16) Wawer, 17) Wiązowna, 18) Wilanów, 19) Zagóźdź i 20) Młociny.

XXII. **Włocławskim** gminy: 1) Baruchowo, 2) Chodecz, 3) Dobiegniewo, 4) Kłóbka, 5) Kowal, 6) Łęg, 7) Pyszkowo, 8) Smiłowice i 9) Wieniec.

Polecam więc PP. Przewodniczącym wydać zarządzenia, ażeby Urzędy Gminne w ciągu najbliższego miesiąca postawiły pod obrady rad gminnych, a następnie i zebrań gminnych sprawę założenia w najbliższej przyszłości gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych.

Aczkolwiek w powiecie:

I. **Błońskim** gmina: 1) Helenów.

II. **Ciechanowskim** gminy: 1) Ojrzeń i 2) Sońsk.

III. **Grójeckim** gminy: 1) Błędów i 2) Lechanice.

IV. **Gostynińskim** gminy: 1) Sanniki i 2) Słubiec.

V. **Lipnowskim** gminy: 1) Ligowo, 2) Mazowsze i 3) Tłuchowo.

VI. **Łowickim** gminy: 1) Bolimów i 2) Jeziorko.

VII. **Makowskim** gmina: 1) Sieluń.

VIII. **Mińskim** gminy: 1) Cegłów, 2) Iwowe, 3) Jakubów, 4) Rudzienko i 5) Siennice.

IX. **Mławskim** gmina: 1) Zieluń.

X. **Nieszawskim** gmina: 1) Lubanie.

XI. **Płockim** gminy: 1) Brwilno, 2) Lelice, 3) Ramutówko, 4) Rogozino i 5) Święcice.

XII. **Radzymińskim** gminy: 1) Kamieńczyk i 2) Klembów.

XIII. **Rawskim** gminy: 1) Lubochnia, 2) Marjanów i 3) Regnów.

XIV. **Rypińskim** gmina: 1) Sokołowo.

XV. **Sierpeckim** gminy: 1) Białyszewo, 2) Koziebrody i 3) Lisewo.

XVI. **Sochaczewskim** gmina: 1) Iłów.

XVII. **Włocławskim** gminy: 1) Falborz, 2) Lubień, 3) Piaski i 4) Przedecz, gminy posiadają spółdzielcze kasy Stefczyka, niemniej z uwagi na niedostateczny ich rozwój w działaniu, wywołany brakiem akcji oszczędnościowej oraz nikłą ilością członków nie mogą sprostać one swoim zadaniom i tem samem pozbawiają najuboższą ludność małorolną gmin dobrodziejstw, jakie się osiąga z uzyskania taniego kredytu.

Biorąc pod uwagę wymienione powyżej braki w działalności tych kas spółdzielczych, wyda Pan Przewodniczący zarządzenie, ażeby Rady Gminne łącznie z Zarządami tych kas omówiły zauważone braki w działaniu ich i wspólnemi siłami w przeciągu trzech najbliższych miesięcy dążyły takowe usunąć.

Gdyby jednak podjęte wysiłki nie dały pożądanych rezultatów Rady Gminne i Zgromadzenia gminne powinny powziąć odpowiednie uchwały o założeniu gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych.

Tryb zakładania gminnych kas pożyczkowo oszczędnościowych.

Podjęcie inicjatywy co do założenia gminnej kasy należy do wójta, sekretarza i Rady Gminnej. W tym celu wójt zwołuje Radę Gminną i przedkłada wniosek o założeniu kasy. Rada Gminna przedewszystkiem rozważyć powinna, czy na terenie danej gminy działa już spółdzielnia kredytowa: 1) O ile spółdz. kredytowa działa sprawnie, należy wyjaśnić, czy powstanie kasy gminnej nie pozbawi jej możności dalszego rozwoju, nie stwarzając równocześnie kasie gminnej warunków pełnego rozwoju. 2) O ile działająca spółdzielnia nie zaspakaja potrzeb mieszkańców gminy, należy zbadać, czy nie można jej do powyższych wymagań w możliwie krótkim czasie dostosować. 3) O ile gmina jest obsługiwana przez spółdzielczą kasę, mającą siedzibę w sąsiedniej gminie, należy zbadać, czy takie położenie siedziby kasy niezbyt utrudnia jej obsługiwania wszystkich mieszkańców danej gminy.

Dla wyjaśnienia powyższych kwestji pożądanem jest nawiązanie ścisłego kontaktu z zarządem kasy spółdzielczej oraz przedstawicielami kółek roln. i odbycie wspólnej konferencji między członkami Rady Gminnej, a przedstawicielami tych instytucji. Na konferencji winna być szczegółowo omówiona działalność kasy spółdzielczej, przyczem największą uwagę należy zwrócić na pytanie, czy kasa spółdzielcza czyni zadość potrzebom szerszej masy mieszkańców gminy, czy też działalność swą ograniczyła do małego grona swych członków.

W tych zaś gminach, w których niema żadnej kasy Rada Gminna powinna bezwzględnie powziąć uchwałę o założenie gminnej kasy pożyczkowo-oszczędnościowej.

Jednocześnie z powzięciem uchwały o założeniu kasy gmin. pożyczkowo-oszcz. Rada Gminna winna oznaczyć termin zgromadzenia gminne-

go, na którem spowoduje stosowną uchwałę o założeniu kasy i wstawienie do budżetu odpowiedniej kwoty na kapitał zakładowy kasy.

Urząd Gminy winien zawiadomić odnośny Wydział Powiatowy o terminie zgromadzenia gminnego celem delegowania na to zebranie inspektora samorządu gmin., którego obowiązkiem będzie obznajomienie zebranych z ważniejszemi postanowieniami statutu oraz wyjaśnienie celu założenia kasy i korzyści stąd płynących.

Do założenia gminnej kasy pożyczkowo-oszcz. zgodnie z p. 1 § 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej konieczną jest uchwała powzięta większością $^2/_3$ głosów obecnych na zgromadzeniu gminnem. Uchwała winna być spisana w-g następującego wzoru:

P r o t o k ó ł

Zgromadzenia Gminnego w sprawie założenia gminnej kasy pożyczkowo-oszczędn. na podstawie Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30.XII 1924 r. (D. U. R. P. Nr. 118 p. 1069.

Dnia.................... miesiąca.................... 192 r. Ogłoszono ludności gminy, mającej prawo głosu na Zgromadzeniu Gminnem w myśl art. 12 Dekretu z dn. 5 grudnia 1918 r., że w dn............ m-ca.................... 192 r. punktualnie o godzinie.................... w Urzędzie Gminy.................... odbędzie się Zgromadzenie Gminne, celem powzięcia uchwały o założeniu kasy pożyczkowo-oszczędn. na podstawie § 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 30-go grudnia 1924 r. (D. U. R. P. Nr. 118, p. 1069), przyczem ogłoszoszono, że uchwała będzie prawomocną, o ile oświadczy się za nią $^2/_3$ osób obecnych na Zgromadzeniu, uprawnionych do głosowania.

W dniu.................... m-ca.................... 192 r. stosownie do wyżej wspomnianego wezwania stawiło się do Urzędu Gminego w.................... na Zgromadzenie Gminne.................... osób, z ogólnej liczby.................... mających prawo głosu na Zgromadzeniu Gminnem.

Przewodniczący Wójt Gminy.................... punkt.................... (imię i nazwisko)

Uchwała Nr....................

Zgromadzenie Gminne postanawia:

1) Założyć gminną kasę pożyczkowo-oszczędnościową z siedzibą w....................

2) Przyjąć odpowiedzialność za obowiązania kasy całym majątkiem i dochodami gminy.

3) Określić kapitał kasy na sumę[1).................... Kapitał zakładowy utworzyć w następujący sposób:

a) z dotacji gminy w sumie zł....................

b) ....[2])

c) ....[2])

4 Ustalić kwotę zobowiązań do wysokości, nieprzekraczającej w łącznej sumie.................... krotnej wysokości kapitału zakładowego i zasobowego kasy.

5) Przyjąć statut normalny w brzmieniu ogłoszonem w D. U. R. P. Nr. 35/1925 poz. 239[3]).

6) Zarząd Kasy będzie się składać z przewodniczącego i .... [4]) członków.

7) Komisja rewizyjna[5]) kasy składać się będzie z przewodniczącego i .... członka.

Uwagi: 1) Kapitał zakładowy nie może być mniejszy niż 2000 zł. Wobec tego, że suma 2000 zł. nie daje w obecnych warunkach dostatecznych gwarancji dla szybkiego rozwoju kasy, pożądanem jest uchwalenie poważniejszych sum (8-10 tys. zł.). O ile gmina nie będzie mogła wpłacić bezzwłocznie całej sumy kapitału zakł. powinna jednak uruchomić kasę przy wpłaceniu conajmniej 2.000 zł., uzupełniając pozostałą sumę w miarę wpływów i realizowania budżetu.

2) Punkty „b" i „c" należy wypełnić w wypadkach, gdy kapitał zakładowy utworzony został z innych funduszów poza funduszami gminy.

3) Wszelkie odchylenia od statutu normalnego, uchwalone przez Zgromadzenie gminne, wymagać będą zatwierdzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu wobec tego, ażeby nie hamować uruchomienia kas, wniosek o pożądane zmiany statutu normalnego wskazanem jest przedłożyć za pośrednictwem Wydz. Pow. po uruchomieniu kasy.

4) Należy określić ilość członków zarządu kasy bacząc, by liczba była zawsze parzystą t.j .2, 4, i t. d. Nie należy tworzyć zbyt licznego zarządu i należy ograniczyć się do liczby 4 członków zarządu (prócz przewodniczącego).

5) Komisja rewizyjna winna się składać w zasadzie z dwóch członków i przewodniczącego, wybieranych z pośród członków Rady Gminnej.

Dwa odpisy uchwały o założeniu gminnej kasy Urząd Gminny najdalej w ciągu trzech dni winien przesłać odnośnemu Wydziałowi Powiatowemu, który najdalej w ciągu miesiąca zbada, czy uchwała powzięta była zgodnie z brzmieniem stosownych przepisów prawnych zawartych w D. U. R. P. Nr. 118/1924 r. p. 1069) i (Nr. 35/1925 r. poz. 239).

Jeden odpis uchwały należy pozostawić w aktach Wydziału Powiatowego, drugi zwrócić gminie wraz decyzją o zatwierdzeniu uchwały. Treść zatwierdzonej uchwały Urząd Gminny ogłosi niezwłocznie w Dzienniku Urzędowym Województwa.

Tekst ogłoszenia winien mieć brzmienie:

a) Na zasadzie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o organizacji i ustaleniu statutów gminnych kas wiejskich pożyczkowo-oszczędnościowych z dn. 30.XII.1924 (D. U. R. P. Nr, 118 poz. 1069) i Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, wydanego w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu z dn. 13.III.1925 r. o statucie normalnym gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych (D. U. R. P. Nr. 35 p. 249) została założona gminna kasa pożycz.-oszcz. z siedzibą w....................

b) Kapitał zakładowy kasy ustalono w sumie....................

c) kasa może zaciągnąć zobowiązania do .... krotnej wysokości kapitałów zakładowego i zasobowego kasy.

Jeden egzemplarz Dziennika Urzędowego z tekstem powyższego ogłoszenia winien być przechowywany w aktach kasy.

Po uzyskaniu zatwierdzenia uchwały Zgromadzenia Gminnego przez Wydział Powiatowy, Rada

Gminna powinna niezwłocznie przystąpić do wyboru zarządu i komisji rewizyjnej oraz ustalenia dni i godzin urzędowania kasy, jak również uchwalenie regulaminu Zarządu Kasy, przepisów o przyjmowaniu i zwracaniu wkładek, przepisów o udzielaniu pożyczek i regulaminu komisji rewizyjnej. Rada Gminna również winna niezwłocznie wpłacić do Kasy kapitał zakładowy. W razie chwilowego braku na ten cel gotówki Rada Gminna powinna zaciągnąć niezwłocznie pożyczkę, czy to w Wydziale Powiatowym, Powiatowej kasie oszczędności, czy też w innej instytucji. Należy przestrzegać, aby od chwili zatwierdzenia przez Wydz. Pow. uchwały Zgromadzenia Gminnego o założeniu kasy do czasu uruchomienia jej nie upłynęło więcej niż dwa miesiące, na co P.P. Przewodniczący Wydziałów Powiatowych winni baczną zwracać uwagę.

Do pierwszych czynności zarządu po utworzeniu kasy należy:

a) zapoznanie się ze statutem, regulaminem i wszystkiemi przepisami prawnemi, dotyczącemi kas (wskazanem jest, ażeby każdy członek zarządu i komisji rewizyjnej posiadał jeden egzemplarz niniejszych wskazówek),

b) uzyskanie odpowiedniego lokalu na kasę, oraz niezbędnych sprzętów i urządzenia dla kasy, jak to: stół, kilka krzeseł i ławek, szafy na książki, kasę ogniotrwałą lub przynajmniej narazie kasetkę stalową o dwóch kluczach na pieniądze i dokumenty. W powyższe sprzęty Kasy winne być zaopatrzone przez Zarządy Gmin. (Należy przekazać im przynajmniej do czasowego użytku inwentarz przedwojennych kas gminnych),

c) Zamówić szyld, o dużych rozmiarach, ażeby mógł być zdaleka widoczny, dobrze wykonany. Pożądanem jest, ażeby niewielkie szyldy, zawierające dane o siedzibie kasy, dniach i godzinach jej urzędowania były umieszczone nadto obok tablic, wskazujących miejsce zamieszkania sołtysa danej wsi lub osady.

d) szerokie powiadomienie ludności o uruchomieniu kasy, o jej zadaniach i czasie urzędowania i t. p.

e) zaprowadzenia ksiąg rachunkowych.

f) omówienie stosownie do wyżej podanych wskazówek planu propagandy oszczędnościowej, a więc przygotowanie szeregu pogadanek, plakatów, odezw i t. d. Zaprenumerowanie dwutygodnika „Oszczędność" (adres: Warszawa Św. Krzyska Nr. 13)

g) spowodowanie uchwały Rady Gminnej, upoważniającej zarząd do zaciągnięcia pożyczki w P. Banku Rolnym lub w powiatowej komunalnej kasie oszczędności do wysokości conajmniej 10.000 zł.

Do pierwszych czynności komisji rewizyjnej należy:

1) Zapoznanie się z regulaminem komisji rewizyjnej, ze statutem, regulaminem i wszystkiemi przepisami prawnemi dotyczącemi kas.

2) Dopilnowanie, ażeby wyżej wymienione początkowe czynności zarządu kasy, były ściśle wykonane w możliwie szybkim tempie. W razie zaniedbania tych lub innych obowiązków przez Zarząd kasy, komisja Rewizyjna winna zwrócić na to uwagę Zarządu kasy lub Rady Gminnej, a w wypadkach ważniejszych zaniedbań — Władzy Nadzorczej.

Wogóle komisja rewizyjna winna być czynną od pierwszego dnia utworzenia kasy i ponosząc moralną odpowiedzialność za należyty rozwój kasy, winna łącznie z zarządem zająć się również spopularyzowaniem idei oszczędn. pożyczkowej wśród miejscowej ludności gminy.

Zaciągniecie pożyczek przez Rady Gminne na uruchomienie gminych kas pożyczkowo-oszczędnościowych.

W związku z dążeniem do położenia kresu istnienia szeregu gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych tylko na papierze, w celu niezwłocznego uruchomienia założonych, a dotychczas jeszcze nieuruchomionych, oraz w celu natychmiastowego uruchomienia nowozakładanych kas podaję do wiadomości PP. Przewodniczących, że Państwowy Bank Rolny może udzielić Powiatowym Związkom Komunalnym pożyczek na uruchomienie gminnych kas o ile Związki te nie są w stanie z własnych funduszów udzielić Radom Gminnym pożyczek w minimalnych, ustawowo określonych kwotach na kapitał zakładowy gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych.

Zgromadzenia Gminne, uchwalając założenie kasy, powinny jednocześnie z innemi wymaganemi uchwałami powziąć również uchwałę o zaciągnięciu krótkoterminowej pożyczki w wydziale Powiatowym na kapitał zakładowy kasy.

W wyjątkowych wypadkach kiedy terminowe pokrycie podobnych pożyczek przekracza finansowe zdolności danej gminy, ze względu na inne obciążenia, które ponosi gmina w danym czasie, Rada Gminna w myśl art. 34 ustawy z dn. 11.VIII 1923 o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnyh (Dz. U. Nr. 94 p. 747) zwróci się do Wydziału Powiatowego z prośbą o udzielenie bezzwrotnego zasiłku.

Tam, gdzie uchwały o założeniu gminnych kas są już powzięte, a jednak kas nie uruchomiono z braku kapitału zakładowego, należy zwołać ponowne zgromadzenia celem powzięcia, w myśl art. 208 ustawy o Samorządzie Gminnym z 1864 r., uchwał o zaciągnięciu pożyczki na kapitał zakładowy kasy gminnej w Wydziale Powiatowym lub w komunalnej kasie powiatowej.

Gromadzenie oszczędności w gminnych kasach pożyczkowo-oszczędnościowych.

Analiza danych o działalności gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych istniejących na terenie Województwa Warszawskiego wykazuje, że 90% istniejących kas rozwija jedynie działalność pożyczkową, a nie pożyczkowo-oszczędnościową. Ze 67 uruchomionych kas 20 nie rozpoczęło dotychczas żadnej akcji oszczędnościowej. W 14 kasach oszczędności nie przekraczają tysiąca zł. (w każdej z nich). Inne 33 kasy chociaż posiadają lokaty oszczędnościowe, to jednak oszczędności w tych wszystkich kasach wynoszą na 1.I 1928 r. zaledwie 154.926 zł. Tylko w 6 kasach wkłady oszczędnościowe przekroczyły kwotę 5 tysięcy zł., a z tych dwie kasy (w Skrwilnie pow. rypiński i Jastrzębiu

pow. lipnowski) zgromadziły oszczędności około 20 tysięcy zł. każda. Cyfry te wymownie świadczą o tem, że ani Zarządy powyższych kas, ani Rady Gminne w gminach, na terenie których te kasy funkcjonują, nie doceniają należycie akcji oszczędnościowej. Jeżeli weźmiemy pod uwagę, że przed wojną roczna przeciętna oszczędność w kasie gminnej wynosiła około 20.000 zł., to widzimy, że w tym kierunku zrobiono bardzo mało, raczej nic.

Należy pamiętać, że akcja pożyczkowa nie może się normalnie rozwijać bez równoległej, ciągle wzrastającej, akcji oszczędnościowej.

Powinno się więc dokładnie rozważyć, jakie przyczyny hamują normalny rozwój akcji cszczędnościowej i co należy uczynic, ażeby akcję doprowadzić do należytego poziomu.

Kwestja ta powinna interesować nietylko władze Centralne lub wojewódzkie, lecz dokładnem zbadaniem i usunięciem powyższych przyczyn i stworzeniem warunków dla pomyślnego rozwoju akcji oszczędnościowej winne się zająć Sejmiki i Wydziały Powiatowe, a w pierwszym rzędzie Rady Gminne.

Po szczegółowem zbadaniu przedwojennego stanu rzeczy i porównania takowego z obecnym, Rady gminne powinny zobowiązać Zarządy Kas, ażeby zakreśliły sobie na najbliższy 1928 r. żadanie osiągnięcia pewnego minimum wkładek oszczędnościowych i przytem opracowały szczegółowy plan wykonania postawionego sobie zadania.

Nie wdając się w szczegóły i opierając się na dotyczasowem doświadczeniu z działalności gm. kas oszczędn., należy uważać narazie kwotę 10.000 zł., jako minimalną wysokość wkładek w gminnej kasie w ciągu całego roku, co przeciętnie wynosi 10 zł. na jednego pełnoletniego mieszkańca gminy. Biorąc pod uwagę, że na terenie Województwa jest 295 gmin wiejskich i że w 95 gminach nie zachodziłaby potrzeba organizacji gm. kasy, wobec istnienia tam dobrze rozwijających się kas spółdz., w 200 gminach w ciągu roku oszczędności powinny dosięgnąć sumy 2.000.000 zł. Kapitał ten. obecnie rozproszony, przy należytej koncentracji w kasach gminnych stałby się potężnym czynnikiem w rozwoju życia gospodarczego na wsi.

Oprocz stałej szerokiej i systematycznej propagandowej pracy, którą należy nieustannie prowadzić za pomocą organizacji „Kółek Ciułaczy“, pogadanek, odczytów, czytania wspólnego okolicznościowych książek lub artykułów, ulotek, plakatów, prasy, słowem wykorzystania wszystkich możliwości, należy stworzyć warunki, przy których ludności byłoby ułatwionem lokowanie w kasie zaoszczędzonych sum. Członkowie Zarządu, nie czekając zanim poszczególne jednostki zwrócą się do kasy z chęcią lokaty powinni, znając stosunki miejscowe, winni zwracać się do osób, posiadających oszczędności, z propozycją ulokowania tychże w kasie, wykazując im przy tej okazji płynące stąd korzyści.

Zwracam uwagę Rad Gminnych i zarządów kas, że akcja oszczędnościowa wśród uczącej się młodzieży szkolnej jest w całkowitem zaniedbaniu. Za wyjątkiem kilku kas, które interesują się tą kwestją i posiadają dane o wynikach pracy w tym kierunku, wszystkie inne kasy gminne nie posiadają wcale wkładów szkolnych. Należy na najbliższych posiedzeniach Zarządów z przedstawicielami dozorów szkolnych i nauczycielstwa opracować szczegółowy plan pracy oszczędnościowej wśród młodzieży szkolnej i niezwłocznie przystąpić do wprowadzenia go w życie. Przed zwołaniem posiedzeń zarządów w tej kwestji należy zapoznać się z broszurą S. E. Bońkowskiego: "Szkolna Kasa Oszczędności".

W zupełnem zaniedbaniu jest również praca oszczędnościowa wśród kobiet, a wiadomem jest, że kobieta często posiada bardziej wyrobiony zmysł oszczędnościowy i jeżeli umiejętnie pokieruje się tą pracą, to może niezbyt wielkie oszczędności, ale niezawodnie liczne popłyną do kas gminnych. Należy tak samo jak i wśród młodzieży szerzyć wśód kobiet skarbonki, ostrzegać przed wydaniem pieniędzy na zbędne przedmioty, pouczać na przykładach o tem, co może dać drobna oszczędność dla kobiety (gromadzenie posagów dla dziewcząt, zabezpieczenie bytu na starość).

Inspektorom Samorządu Gminnego polecam specjalnie przy każdej rewizji kas badać i zaznaczać w protokółach rewizji, co zrobiono w poszczególnych kasach gminnych w kierunku szerzenia akcji oszczędnościowej wśród młodzieży szkolnej i kobiet wiejskich.

Wogóle w swej działalności Zarządy Kas nie powinny omijać ani jednej warstwy ludności, winny natomiast nawiązać ścisły kontakt ze wszystkiemi organizacjami wiejskimi, a więc z kółkami rolniczemi, związkami młodzieży wiejskiej, Stowarzyszeniem Młodzieży Polskiej, strażami ochotniczemi, związkami gospodyń wiejskich, związkami strzeleckiemi, harcerstwem, i t. p. Instruktując te organizacje należy zaprządz je do stałej pracy oszczędnościowej.

Członkowie Zarządów kas nie spełniają należycie włożonych na nich obowiązków, o ile nie spowodują, że przynajmniej 50 proc. ludności tych wsi z których oni pochodzą, nie jest w pcsiadaniu książeczek oszczędnościowych, chociażby z minimalną wkładką (1 zł.).

Członkowie Rad Gminnych, wójtowie, sołtysi i inni urzędnicy gminni, członkowie zarządu kas gminnych, komisji rewizyjnych jak również inni uświadomieni obywatele winni pierwsi dać przykład oszczędności i być posiadaczami książeczek oszczędnościowych.

Należy również zwrócić się do nauczycielstwa z apelem propagowania nietylko wśród młodzieży szkolnej, lecz także i wśród ogółu ludności, akcji oszczędnościowej i dania w tym względzie dobrego przykładu.

Ogromnie ujemnie wpływa na akcję oszczędnościową ograniczanie funkcjonowania kas gminnych do 2 dni w miesiącu. Funkcjonowanie kas tylko 1-go i 15-go dnia każdego miesiąca, jest niewystarczającem do tego, ażeby kasa stała się organizacją zdolną do uczynienia zadość potrzebom szerokich mas. Parotygodniowe przerwy w działalności kas, powodujące czekanie tak na możność złożenia wkładki, jak też na możliwość natychmiastowego wycofania wkładów w chwili kiedy tego zachodzi potrzeba, bynajmniej nie może wpływać dodatnio, na zwiększenie wkładów. Należy zatem dążyć ku temu, ażeby mieszkańcy mieli możność w każdej chwili składać lub wycofywać swoje oszczędności. Zatem wszystkie kasy gminne winne

być otwarte bezwarunkowo w dnie targowe, świąteczne, a oprócz tego przynajmniej dwa razy na tydzień w dnie ściśle określone, o czem ludność powinna być należycie poinformowana. W celu umożliwienia częstego funkcjonowania kasy należy dążyć do tego, ażeby skarbnik i jeden z członków zarządu kasy byli wybierani z miejscowości, znajdującej się w pobliżu siedziby kasy.

Do zarządu kasy należy przytem wybierać ludzi, interesujących się życiem społecznem, ruchliwych, rozumiejących znaczenie rozwoju kasy i obdarzonych inicjatywą twórczą.

Należy pamiętać, że nie mała ilość wielkich wkładów, lecz wielka ilość małych wkładów będzie stanowiła podstawę normalnego rozwoju kas. **Na powszechne więc gromadzenie tychże drobnych wkładów należy zwrócić największą uwagę.**

Dotychczasowe drobne wkłady kas gminnych zwykle się tworzą z pewnych potrąceń, które kasy uskuteczniają przy wypłacaniu pożyczek. Ten sposób jakkolwiek daje pewne rezultaty, to jednak jest sztucznem gromadzeniem wkładów, i nie nosi w sobie cech oszczędności, a nadto nie jest czynnikiem wychowawczym. Zdrowa oszczędność polega na lokowaniu w kasie gotówki, znajdującej się w przechowaniu ludności, a nie mającej chociażby chwilowo **określonego użytku**. Na gromadzenie takiej oszczędności winna być skierowana uwaga kas. Obecnie praktykowane w większości kas gromadzenie oszczędności tylko przez potrącanie jest kroczeniem po linji najmniejszego oporu. Uważam za wskazane postępować raczej przeciwnie i przy udzielaniu pożyczek przy równych warunkach należy dawać bezwzględnie pierwszeństwo tym osobom, które przez lokowanie swych oszczędności w kasie przyczyniły się do rozwoju tejże kasy j nabyły przez to moralne prawo do tego pierwszeństwa,

Wogóle zadaniem zarządów stojących na odpowiedniej wysokości będzie wychowanie ludności w przekonaniu, że tylko ten ma moralne prawo do otrzymania pożyczek z Kasy Gminnej, kto, lokując stale chociażby minimalne kwoty (1 zł.) w ciągu pewnego czasu nagromadził i przechował przynajmniej 10 zł. w ciągu kilku miesięcy. Naturalnie, że niespełnienie powyższego obowiązku moralnego nie może być przeszkodą do uzyskania pożyczki w nieszczęśliwych wypadkach.

Ze swej strony zaznaczam, że poczynię kroki, ażeby Państw. Bank Rolny udzielał kredytów tylko tym kasom, które w ciągu roku istnienia wykażą się nagromadzeniem poważniejszej sumy wkładów oszczędnościowych przy wielokrotnie przeważającej liczbie wkładców nad pożyczkobiorcami.

Intencją bowiem ustawodawczą było powołanie do życia nie kas pożyczkowych, lecz pożyczkowo-oszczędnościowych.

Rady Gminne, które nie rozwiną na swoich terenach szerokiej akcji oszczędnościowej, muszą być uważane jako nie wywiązujące się ze swych obowiązków i powinny ponieść odpowiednie konsekwencje. Bezczynność w tym kierunku może się stać jednym z dostatecznych powodów do ich rozwiązania.

Działalność Rad Gminnych nie powinna ograniczać się do założenia kasy, wyboru zarządu, winny one nadto stale czuwać nad jej rozwojem. W tym celu na porządku obrad każdego zwyczajnego posiedzenia Rady Gminnej winno się znaleźć sprawozdanie z działalności gm. kasy pożyczkowo-oszczędnościowej.

Takież sprawozdanie powinno być również przedkładane na każdem zgromadzeniu gminnem w tym celu, ażeby działalnością kasy zainteresować całą ludność gminy. Działalność poszczególnych kas gminnych, powinna być przedmiotem częstych obrad Wydziałów Powiatowych.

Celem zwalczania lichwy pieniężnej, bardzo szkodliwie oddziaływującej na akcję oszczędnościową kas, przy każdej nadarzającej się sposobności (na zgromadzeniach gm., posiedzeniach Rad gm., sesjach wójtów i sołtysów i innych zebraniach publicznych), należy zaznajamiać ludność z postanowieniami Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29.VI.1924 r. o lichwie pieniężnej (Dz. Ust. z 1924 r. Nr 56 p. 574) i Rozp. Prezydenta Rzplitej z dnia 10.VI.1927 r. w sprawie zmiany § 1 powyższego rozporządzenia (Dz. Ust. Nr. 54 p. 474), a szczególnie traktujących o karach (§ 6), nakładanych za przekroczenie tych postanowień oraz stawiać pod pręgierz opinji publicznej jednostki, uprawiające lichwę.

Podnoszony często argument, że głównym powodem wstrzemięźliwości ludności w lokowaniu swych oszczędności w gminnych kasach oszczędności jest ta okoliczność, iż ludność poniosła straty wskutek nieuregulowania dotychczas sprawy wkładów w przedwojennych kasach pożyczkowo-oszczędnościowych, powinien być odparty oświetleniem faktu, że po przeprowadzeniu likwidacji tychże kas, zarządzonej 1-em rozporządzeniem Min. Spraw. Wewn. z dn. 24.VI.1925 r. (Dz.U.R.P. Nr. 74 p. 425), które ma na celu przerachowanie wierzytelności i zobowiązań kas oszczędności wkrótce będzie wydane rozporządzenie drugie, na którego podstawie nastąpi rozrachunek między rzeczonemi kasami i ich dłużnikami oraz wierzycielami. Przy tej sposobności nie należy również pomijać faktu, że przez opóźnienie likwidacji omawianych kas osiąga korzyści znaczna część ludności, zadłużonej w tychże kasach. Jeżeli Zarząd Kasy, Komisja Rewizyjna, Rada Gminna, Wójt, Pisarz Gminy zechcą zastosować się do wskazówek powyżej podanych, a oprócz tego poruszą wszelkie możliwości i wykorzystają doświadczenia z praktyki własnej, można z pewnością twierdzić, że akcja oszczędnościowa osiągnie całkowicie zamierzone i oczekiwane rezultaty.

Tłumaczenia się powołanych czynników wszelkiemi przeszkodami w należytym rozwinięciu akcji oszczędnościowej, będę uważał za chęć ukrycia własnej nieudolności, braku inicjatywy i zainteresowania.

Przygotowywanie kierowników gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych.

Ażeby organizacja i działalność gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych mogły normalnie rozwijać się, gmina powinna posiadać grono osób

należycie przygotowanych do spełniania funkcji członków zarządu i komisji rewizyjnych kas.

Ponieważ wszystkie prawie gminy odczuwają wielki brak osób obznajmionych z nowym ustawodawstwem i rachunkowością, dotyczącą gminnych kas pożyczk.-oszczędnościowych Urząd Wojewódzki wspólnie z Państwowym Bankiem Rolnym urządza kursy kierowników gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych.

Program tych kursów ustalony przez P. Bank Rolny składa się z następujących przedmiotów:

1) Rachunkowość gm. kas . . . 16 godzin
2) Komentowanie ustawodawstwa gm. kas. . . . . 4 „
3) Formy zabezpieczenia kredytu 2 „
4) Istota kredytu . . . . . . 2 „
5) Komunalne organizacje kredytu 2 „
6) Spółdzielczość w rolnictwie . 2 „
7) Udział rolnictwa w bilansie handlowym . . . . 2 „
8) Długoterminowy kredyt . . . 2 „
9) Kredyt w nawozach sztucznych 2 „

Urząd Wojewódzki nie ogranicza się do przygotowania suchego kierownika lub rachmistrza kasy, a rozumiejąc dobrze, że każdy działacz organizacji tego typu winien być nadto społecznikiem, dobrze orjentującym się w najgłówniejszych bieżących zadaniach, stojących przed drobnym rolnictwem, dodaje do powyższego programu następujące przedmioty:

1) Zadanie i cele meljoracji a spółki wodne.
2) Zalesienie nieużytków.
3) Organizacja odbudowy.
4) Organizacja szkolnictwa powszechnego.
5) Plan gospodarczy.
6) Organizacja Spółdzielczości.
7) Zadania kółek rolniczych.
8) Hodowla.
9) Organizacja młodzieży wiejskiej.

W połowie lutego odbył się w Skierniewicach kurs dla kierowników kas z powiatów: Skierniewickiego, Warszawskiego, Rawskiego, Mińsko-Mazow. Radzymińskiego, Łowickiego, Błońskiego Grójeckiego i Sochaczewskiego. W połowie maja zaś zorganizowany będzie takiż kurs w Płocku dla szeregu innych powiatów.

Polecam PP. Przewodniczącym już obecnie wydać odpowiednie zarządzenia, zmierzające ku temu, ażeby jaknajwiększa ilość działaczy kas gminnych mogła wysłuchać wykładów na powyższych kursach.

Pieniężne nagrody dla osób, które wybitnie przyczyniły się do rozwoju organizacyj drobnego kredytu.

Stwierdziłem, że w wielu wypadkach od energji i gorliwego zainteresowania się poszczególnych jednostek z pośród czy to zarządów czy też urzędników gminnych lub komunalnych kas oszczędności zależy powstanie i należyty rozwój tych kas.

Ponieważ intencja moja jest, ażeby cały teren Województwa Warszawskiego, pokryty został odpo-

L. porz.	POWIAT	Data uruchomienia	Wysokość wpłaconego kapitału zakładowego	Ogólna suma udzielonych pożyczek	Ogólna suma pożyczek udzielonych w nawozach sztuczn.	Ilość pożyczek udzielonych rolnikom
1.	Gostyniński	1.III. 26 r.	15.000	1.410.164	25.683	597
2.	Łowicki	1.IV. 25 r.	10.000	655.074	—	5.421
3.	Płocki	1.XI. 27 r.	16.385	60.875	—	—
4.	Pułtuski	1.III. 25 r.	nie posiada	982.483	—	3.395
5.	Sierpecki	8.II. 27 r.	25.000	239.232	72.107	1.420
6.	Skierniewicki	1.I. 25 r.	10.472	400.925	213.033	—

wiednią siecia instytucyj drobnego kredytu, przeto uważam za konieczne zachęcić tych pracowników do dalszej pracy, jak również pobudzić innych do intensywnej akcji w tym kierunku.

W tym celu proponuję przedstawienie Wydziałom Powiatowym oraz Sejmikom odpowiednich wniosków o wstawieniu do budżetów 1928/29 stosownych kwot, przeznaczonych na remuneracje najbardziej aktywnych pracowników na niwie organizacji drobnego kredytu.

Uregulowanie stosunków między komunalnemi powiatowemi kasami oszczędności, a wiejskiemi kasami gminnemi poż.-oszczędn.

Dążąc w myśl Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 13/IV—b. r. o komunalnych kasach oszczędności (D. U. N. 38 p. 329), do ułatwienia gromadzenia oszczędności oraz uprzystępnienia ludności taniego kredytu, komunalne kasy oszczędności winne pamiętać, że cel ten będą mogły osiągnąć tylko przy szerokiem współdziałaniu z wiejskiemi kasami gminnemi pożyczkowo-oszczędnościowemi oraz spółdzielniami kredytowemi (kasami Stefczyka),

Celem uskutecznienia omawianych zamierzeń należy natychmiast nawiązać bezpośredni i stały kontakt między temi organizacjami drobnego kredytu. Komunalne Kasy Oszczędności powiatów muszą otoczyć działalność kas gminnych poż. oszczędnościowych jaknajtroskliwszą opieką. Pogłębiając i rozszerzając ich działalność, nakreślając linję ogólnej polityki kredytowej danego powiatu, komunalne kasy usuną istniejący dotychczas brak koordynacji w akcji kredytowej dla rolnictwa.

Dotychczasowa praktyka wykazała, że bezpośrednie udzielanie pożyczek przez powiatowe kasy komunalne poszczególnym rolnikom nosi w sobie niezdrowe objawy, polegające na wykorzystywaniu przez liczne jednostki taniego kredytu tak w powiatowych, jak i gminnych kasach pożyczkowo-oszczędn. — co powoduje nierównomierny podział tegoż kredytu z krzywdą dla najuboższej ludności.

Podobne fakty wywołują rozgoryczenie ludności i podrywają zaufanie do nowoutworzonych organizacyj kredytowych samorządu.

Praktyka wykazała również, że pożyczki udzielane drobnym rolnikom bezpośrednio przez powiatowe kasy komunalne zazwyczaj nie są spłacane w terminie i kasy bywają zmuszone do protestowania weksli, co niepotrzebnie komplikuje ich działalność. Niedomaganie to łatwo da się usunąć przez kredytowanie wiejskiej ludności rolniczej za pośrednictwem gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych.

Należy również wziąć pod uwagę, że, udzielając pożyczek bezpośrednio poszczególnym rolnikom, pow. kasy komunalne dla obsługiwania szerokich mas ludności rolniczej zmuszone były utrzymywać wielką ilość pracowników, — co, bezwarunkowo, skutkiem zwiększenia kosztów administr. ujemnie wpłynęłoby na taniość kredytów i zmniejszyłoby oprocentowanie wkładek oszczędnościowych.

Jeżeli do powyższego dodamy okoliczność, że w niedalekiej przyszłości powiatowe kasy komunal-

Ilość pożyczek udzielonych drobnym przemysł.	Ilość pożyczek udzielonych innym zawodom	Ogólna suma wkładów		Wydano książeczek oszczędnościowych					
				do 100 złotych		od 100 do 1000 zł.		ponad 1000 złotych	
		wpłacono	wypłacono	ilość	suma	ilość	suma	ilość	suma
52	160	143.508	53.236	626	46.786	12	4.486	14	38.999
7	62	730.448	384.807	753	18.003	—	—	3	17.262
—	—	8.068	240	126	2.618	—	—	1	5.000
46	75	347.740	152.785	69	1.392	32	10.013	4	110.504
—	25	30.367	12.410	33	1.065	26	16.892	—	—
—	—	189.879	178.977	463	18.524		—	13	41.992

ne staną się tym rezerwuarem, który będzie wchłaniał dla dalszego racjonalnego użytku nadomiar oszczędności, nagromadzonych w gminnych kasach, to dojdziemy do wniosku, że komunalne kasy powiatowe muszą swoją działalność oszczędnościową, a w szczególności kredytową w stosunku do ludności rolniczej, już dzisiaj zorganizować tak, żeby w orbitę tej działalności były wciągnięte w pierwszym rzędzie drobniejsze organizacje kredytowe samorządowe, a więc gminne kasy poż.-oszczędn., a tam, gdzie ich niema, kasy spółdzielcze.

Pobudzając ludność do tworzenia tych organizacyj, ułatwiając im aktywną działalność, zasilając je kredytami czy to w formie pożyczek, czy to w formie wkładów, lub dyskonta weksli, bacznie śledząc za ich rozwojem oraz w razie potrzeby koregując ich działalność, powiatowe kasy komunalne pójdą drogą, która pozwoli im w najkrótszym czasie postawić młodsze bratnie organizacje na mocnym gruncie, usunie niezdrową konkurencję i istniejący obecnie chaos w działalności kredytowej na wsi, a tem samem przyczynią się do szybkiego rozwoju także pow. kas oszczędności.

W końcu celem skoordynowania pracy Inspek. samorz. gmin. z zarządami komun. pow. Kas Oszczędności należy w poszczególnych powiatach ustanowić ścisły kontakt z zarządem tamtejszej Kasy Komunalnej w sprawach dotyczących Kas gminnych. Odpisy protokułów rewizji, Kas Gminnych, dokonywanych przez Inspektora Samorządu Gminnego należy przesyłać Zarządom Kas pow. do wiadomości, i powzięcia stosownych decyzji. Koniecznem jest, ażeby plan pracy inspekcyjno-instrukcyjnej odnośnie kas gminnych był opracowany wspólnie z Zarządem Kasy pow. Przy opracowaniu tego planu część instrukcyjna winna przypaść w udziale w większej mierze Zarządom komunalnych pow. Kas. Natomiast ciężar pracy inspektora należy przenieść na wykonywanie szczegółowych rewizji działalności kas.

Zakładanie komunalnych pow. kas pożyczkowo-oszczędnościowych.

Przy sposobności omawiania samorządowych instytucji kredytowych muszę zwrócić uwagę na konieczność powołania do życia powiatowych kas komunalnych we wszystkich powiatach Województwa. Kasy takie, działając na terenie szeregu powiatów województwa warszawskiego, jak również i w innych województwach, wykazały się znacznym dorobkiem w dziedzinie gromadzenia oszczędności, jak też i w dziedzinie uprzystępniania ludności taniego kredytu.

Zestawienie na str. 8 i 9 daje pojęcie o działalności tych kas w roku 1927 w sześciu powiatach województwa Warszawskiego.

Pomimo tego, że działalność tych kas miała jeszcze próbny charakter i nie oparta była na doświadczeniu, kasy te bez wielkiego wysiłku nagromadziły w ciągu roku około 1 miljona zł. wkładów, udzieliły około 3 i pół miljonów zł. pożyczek, podczas kiedy ludność innych powiatów w tym okresie była pozbawiona całkowicie korzyści, jakie dają instytucje taniego kredytu.

Za przykładem wyżej wymienionych powiatów winne pójść i wszystkie inne powiaty w myśl Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13.IV.1927 r. (D. U. R. P. Nr. 38 p. 339) przystąpić niezwłocznie do założenia i uruchomienia powiatowych komunalnych kas oszczędności.

Jak powyżej zaznaczyłem na powiatowych komunalnych kasach oszczędności ciąży obowiązek kierownictwa działalnością kas gminnych.

Z obowiązku tego tembardziej wypływa konieczność natychmiastowego powoływania do życia komun. kas oszczędności, gdyż wszelka zwłoka w ich powstaniu szkodliwie odbije się na rozwoju kas gminnych.

Przytem muszę zaznaczyć, że natychmiastowa organizacja komunalnych kas oszczędności w tych powiatach nie wymaga wielkiego wysiłku ze strony powiatowych związków komunalnych bowiem P. Bank Rolny, rozumiejąc potrzebę szybkiego powołania ich do życia i zdając sobie sprawę z tego, że wyasygnowanie na powyższy cel potrzebnych funduszów może chwilowo przekraczać możności finansowe poszczególnych związków powiatowych, gotów jest udzielić tym związkom pożyczek w kwocie do 20.000 zł. na powiat na kapitał zakładowy komunalnej kasy oszczędności.

Ażeby jednak powiatowe komunalne kasy oszczędności mogły odrazu należycie rozwinąć swoje czynności, Powiatowe Związki Komunalne winny uchwalić kapitał zakładowy tych kas nie niższy niż 50.000 zł. Uchwały te nie obowiązują Związki Komunalne do natychmiastowej jednorazowej wpłaty całej sumy uchwalonej. Pow. Związki Kom., które uchwaliły na ten cel mniejsze kwoty winny powziąć dodatkowe uchwały.

Tylko brakiem zrozumienia znaczenia najistotniejszych potrzeb powiatu, będę tłumaczył w przyszłości dalsze zwlekanie z założeniem i uruchomieniem komunalnych kas oszczędności w powiatach, które dotychczas ich nie posiadają.

Zastępstwo Banku Polskiego.

Według informacji zaczerpniętych w Banku Polskim w Warszawie komunalne (pow.) Kasy Oszczędności mogą otrzymać zastępstwo tegoż Banku w powiatach. W tym celu Zarządy Kas powinny wnieść umotywowane podanie do właściwego Oddziału Banku Polskiego. W podaniu musi być należycie uzasadniona potrzeba powierzenia Komunalnej Kasie Oszczędności zastępstwa Banku Polskiego. Między innymi motywami wyszczególnić należy ilość weksli inkasowanych przez urząd pocztowy. Wskazanem jest ażeby podanie podpisały działające na terenie organizacje kupieckie, handlowe i przemysłowe. Do podania należy dołączyć

uchwałę gwarancyjną Sejmiku powiatowego, zatwierdzoną przez władzę nadzorczą.

Wskazując wreszcie Panom Przewodniczącym, że obowiązujące odnośnie Gminnych Kas pożyczkowo - oszczędnościowych przepisy prawne zostałe zebrane przez Zw. Prac. Administr. gmin. w Warszawie proszę, ażeby Panowie Przewodniczący zechcieli baczną zwrócić uwagę na zawarte w niniejszym okólniku wskazówki i zalecenia oraz spowodować zaznajomienie się z niemi i stosowanie się do nich wszystkich czynników, które mogą w jakikolwiek sposób przyczynić się do rozwoju akcji pożyczkowo-oszczędnościowej w powierzonych Panom Przewodniczącym powiatach.

Wojewoda:

p. o. *S. Twardo.*

Warszawa, dn. 5 kwietnia 1928 r.

Tłoczono z polecenia WOJEWODY WARSZAWSKIEGO.

Druk. p. f. „LECH", Koszykowa 33, tel 403-66.